

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«МИКОЛАЇВСЬКА ФІЛІЯ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ»**

ЗОРІН В.В.

**МУЗИЧНИЙ СУПРОВІД
КЛАСИЧНОГО ТАНЦЮ
(другий рік навчання)**

Методичний практикум

Миколаїв, 2019

УДК 78:793.3(072)

З 86

Рецензенти:

Луговенко Т.Г. – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри хореографії Київського університету імені Б.Д. Грінченка;

Васильєва Л.Л. – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музичного мистецтва Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського.

Зорін В. В. Музичний супровід класичного танцю (другий рік навчання) : метод. практикум / В. В. Зорін. – Миколаїв : ВП «МФ КНУКіМ», 2019. – 43 с.

Специфіка діяльності піаніста-концертмейстера в танцювальному класі полягає в якісному виборі музичного матеріалу, який супроводжує танцювальні рухи. Методичний практикум «Музичний супровід класичного танцю (другий рік навчання)» створено для піаністів-концертмейстерів хореографічних відділень вищих навчальних закладів культури. Методичний практикум складається з прикладів музичного супроводу, які сприятимуть творчому пошуку і розвитку піаніста-концертмейстера. Музичний матеріал підібрано відповідно до кожного руху класичного екзерсису другого року навчання.

Рекомендовано до друку радою факультету мистецтв Відокремленого підрозділу «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв» (протокол № 9 від 14.05.2019 р.).

© ВП «МИКОЛАЇВСЬКА ФІЛІЯ КНУКІМ», 2019

© ЗОРІН В.В., 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ВПРАВИ БІЛЯ СТАНКА	5
Plie	5
Battement tendu	8
Battement tendu jete	9
Rond de jambe par terre.....	10
Battement fondu.....	13
Battement frappe.....	15
Adagio (Battement developpe).....	16
Rond de jambe en l'air.....	17
Petit battement	18
Grand battement jete	19
РОЗДІЛ 2. ВПРАВИ ПОСЕРЕДИНІ ЗАЛИ	20
Adagio.....	20
Battement tendu	22
Battement tendu jete	23
Rond de jamb par terre.....	24
Battement fondu.....	26
Rond de jambe en l'air.....	27
Grand battement jete.....	28
Стрибки (Allegro).....	30
Coda	35
Обертання	36
Pordebras.....	39
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	42

ВСТУП

Роботу провідного концертмейстера з майбутніми хореографами слід розглядати як невід'ємну частину процесу навчання мистецтву танцю, а зміст музичного репертуару і його виконавства – як основу розвитку емоційно-творчого початку студентів, формування їх естетичного смаку.

Музичний матеріал повинен бути доступним та зрозумілим для сприяння, мати яскраву виразну мелодію, чіткий метро-ритмічний малюнок, простий розмір (дводольний або тридольний) та квадратну форму. Ця форма повинна складатись з музичних періодів по чотири, вісім, шістнадцять, тридцять два такти, шістдесят чотири такти тощо. Дводольний розмір характеризується чіткістю, пружністю. Тридольний розмір, в цілому, сприймається як більш пластичний, м'який, закруглений.

Порядок виконання рухів на уроці класичного танцю однаковий для всіх курсів: *plie, battement tendu, battement tendu jete, rond de jambe par terre, battement fondu, battement frappe, battement double frappe, rond de jambe en l'air, battement developpe, petit battement, grand battement jete*. Спочатку вони виконуються біля станка, потім на середині залу. Послідовність вправ посеред зали та ж сама. На старших курсах комбінації ускладнюються і можуть складатися з двох частин. Так наприклад можуть поєднуватися такі рухи як *battement tendu* і *battement tendu jete*, *battement fondu* і *rond de jambe en l'air*, *battement frappe* і *petit battement*. Для того, щоб урізноманітнити музичний супровід бажано використовувати модуляцію в іншу тональність. Кожна вправа починається з підготовки: *preparations* (препарасьон – підготовка). Вступ до кожної вправи можна взяти з закінчення музичного уривку (2 або 4 такти з кінця) чи скласти самому. Коли вправа закінчується граються два акорди, які завершують вправу (домінанта та тоніка).

РОЗДІЛ 1. ВПРАВИ БІЛЯ СТАНКА

Plié (присідання). З цього руху починається екзерсис, тобто, комплекс тренувальних вправ, які складають основу уроку класичного танцю. Поділяється на *demi plié* – напівприсідання, та *grand plié* – велике, повне присідання з відривом п'яток від полу. Сприяє розвитку сили м'язів, еластичності зв'язок. Мелодія повинна бути ліричною, тому що цей рух повинен виконуватись плавно й повільно. Розмір 4/4, 2/4; а також 3/4, або 6/8). музика плавна, темп – *moderato* або *adagio*. Нотні приклади: Р. Дріго Вальс «Искорка», П. Чайковський Вальс з балету «Спляча красуня», Ф. Мендельсон «Пісня без слів» (соч. 85 №1).

"Вальси клубу "Огастен""

Уривок

Скотт Джоуплін

Tempo di valse

The first system of the musical score, measures 1-7. It features a treble and bass clef with a key signature of two flats and a 3/4 time signature. The tempo is marked 'Tempo di valse'. The first measure includes the dynamic marking 'p dolce'. The music consists of a melodic line in the treble clef and a harmonic accompaniment in the bass clef.

The second system of the musical score, measures 8-14. It continues the melodic and harmonic development from the first system. The bass clef accompaniment features a steady eighth-note pattern.

The third system of the musical score, measures 15-22. The melodic line continues with various rhythmic patterns and rests. The bass clef accompaniment remains consistent with the previous systems.

The fourth system of the musical score, measures 23-28. This system introduces a key change to one sharp (F#) in the treble clef. The dynamic marking 'p' is present. The melodic line features a sequence of eighth notes.

The fifth system of the musical score, measures 29-34. It includes a first ending (marked '1.') and a second ending (marked '2.'). The first ending leads back to an earlier part of the piece, while the second ending concludes the section. The key signature returns to two flats.

35

Musical score for measures 35-43. The piece is in B-flat major (two flats) and 4/4 time. The tempo is marked *mf*. The right hand features a melodic line with a prominent slur over measures 37-38. The left hand provides a steady accompaniment with eighth notes.

44

Musical score for measures 44-51. The piece continues in B-flat major and 4/4 time. The right hand has a melodic line with a slur over measures 49-50. The left hand continues with eighth-note accompaniment. A *mf* dynamic marking is present at the end of the system.

52

Musical score for measures 52-59. The piece continues in B-flat major and 4/4 time. The right hand has a melodic line with a slur over measures 53-54. The left hand continues with eighth-note accompaniment.

60

Musical score for measures 60-67. The piece continues in B-flat major and 4/4 time. The right hand has a melodic line with a slur over measures 61-62. The left hand continues with eighth-note accompaniment. The system concludes with a first ending (1.) and a second ending (2.) marked with repeat signs.

Battement tendu (фр. – натягнуті рухи) означає відведення працюючої ноги в будь-якому напрямку і приведення її до опорної. Виконується у розмірі 2/4, рідше – 4/4; характер музики – чіткий, бадьорий. Темп на початковому етапі розучування *moderato*, потім *allegretto*.

Нотні приклади: Є. Місс «Полька» (G-dur), С. Рахманінов «Полька» (As-dur), Р. Дріго «Характерна полька» з балету «Арлекінада», Р. Глієр Танець з балету «Мідний вершник», Ш. Шекок Гавот з опери «Донька мадам Анго».

"Вітерець з Алабами"

Уривок

Скотт Джоплін

The first system of musical notation for 'The Wind from Alabama' consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower in bass clef. The key signature has three flats (B-flat, E-flat, A-flat) and the time signature is 2/4. The music begins with a repeat sign. The right hand features a series of chords and eighth-note patterns, while the left hand provides a steady accompaniment of chords and eighth notes.

The second system of musical notation continues the piece. It starts with a measure number '5' above the first staff. The right hand continues with complex chordal textures and eighth-note runs, while the left hand maintains a consistent rhythmic accompaniment.

The third system of musical notation begins with a measure number '10'. The right hand shows a change in chordal structure, including some tritone chords, while the left hand continues with its accompaniment.

The fourth system of musical notation starts with a measure number '14'. It concludes with a first ending (marked '1.') and a second ending (marked '2.'). The first ending leads back to an earlier part of the piece, while the second ending provides a final resolution.

Battement tendu jete – натягнуті рухи з кидком ноги на 25° та 45°. В музиці цей рух виконується прийомом *staccato*, що відповідає характеру цього руху, тобто, має бути різким, енергійним та мати чіткий ритмічний малюнок. На початковому етапі темп в розмірі 2/4 повільний, потім швидкий.

Нотні приклади: И. Штраус «Скерцо» (Es-dur), Д. Шостакович «Полька» (C-dur), Ф. Шопен «Екосез» (op. 72 №3), Ю. Слонов «Полька» (G-dur).

"Танець в стилі регтайм"

Уривок

Скотт Джоуплін

Не дуже швидко

5

9

13

1. 2.

Rond de jambe par terre – це кругові рухи ногою по підлозі, які можуть виконуватися у напрямках ан деор [франц. en dehors – назовні]: від опорної ноги вперед – в бік – назад – до опорної ноги або ан дедан [франц. en dedans – в середину]: від опорної ноги назад – в бік – в перед – до опорної ноги. Рухи повинні бути плавні і безперервні. Розмір 3/4, 2/4; характер мелодії – плавний, темп – andante. Якщо підібрано фрагмент на 2/4, тоді темп повинен бути повільним а якщо розмір 3/4 – більш швидким.

Нотні приклади: Ф. Шуберт «Вальс» (ор. 6, 36), Р. Шуман: варіація на тему «ABYGG op. 1».

Вальс "Спокуса"

Ю. Г'єбо

Tempo di Valse. Grazioso.

Measures 1-6 of the waltz. The music is in 3/4 time with a key signature of one sharp (F#). The first system shows the beginning of the piece with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The melody in the right hand features a series of eighth and sixteenth notes, while the left hand provides a simple harmonic accompaniment of chords.

Measures 7-14. The melody continues with a mix of eighth and sixteenth notes. A forte (*f*) dynamic is introduced in measure 11. The accompaniment remains consistent with the first system.

Measures 15-21. The melody features a prominent dotted quarter note followed by eighth notes. A mezzo-forte (*mf*) dynamic is used. The piece concludes this section with a final chord in the right hand.

Measures 22-28. The melody continues with a mix of eighth and sixteenth notes. A piano (*p*) dynamic is used. The accompaniment remains consistent with the first system.

Measures 29-36. The final system includes a first ending (1.) and a second ending (2.). The melody concludes with a final chord. The accompaniment remains consistent with the first system.

36

Musical score for measures 36-42. The right hand features a melodic line with a slur over measures 36-37 and a triplet of eighth notes in measure 38. The left hand provides a harmonic accompaniment with chords and single notes.

43

Musical score for measures 43-49. The right hand continues the melodic line with a slur over measures 43-44 and a triplet of eighth notes in measure 45. The left hand accompaniment consists of chords and eighth notes.

50

Musical score for measures 50-56. The right hand has a slur over measures 50-51 and a melodic phrase in measure 52. The left hand accompaniment includes chords and eighth notes.

57

Musical score for measures 57-63. The right hand features a melodic line with a slur over measures 57-58 and a melodic phrase in measure 59. The left hand accompaniment consists of chords and eighth notes.

64

Musical score for measures 64-72. The right hand has a slur over measures 64-65 and a melodic phrase in measure 66. The left hand accompaniment includes chords and eighth notes. A dynamic marking of *mf* is present in measure 64.

73

Musical score for measures 73-81. The right hand has a slur over measures 73-74 and a first ending bracket labeled "1." in measure 75. The left hand accompaniment includes chords and eighth notes. A dynamic marking of *rit.* is present in measure 75.

82

Musical score for measures 82-87. The right hand has a slur over measures 82-83 and a second ending bracket labeled "2." in measure 84. The left hand accompaniment includes chords and eighth notes.

Battement fondu – танучий рух. Розмір 3/4; характер мелодії плавний, темп – *adagio*, *largo* або *andante*.

Нотні приклади: Ф. Шопен «Мазурка» (ор. 67, №4), В. Шпачек «Гавот», Я. Фучік «Балетна увертюра».

"Вальс Бінкаса"

Уривок

Скотт Джоуплін

Andante

mp

Red. * *Red.* * *Red.* *

6 *rit. poco a poco* *a tempo* *rit.*

mp

Red. * *Red.* * *Red.* * *Red.* *

13 *a tempo* *rit.* *a tempo*

mf *mp*

Red. * *Red.* * *Red.* *

19 *rit.*

Red. * *Red.* * *Red.* *

24 *a tempo*

mp *leggiero*

Red. * *Red.* * *Red.* *

Musical score for piano, measures 29-32. The score is in a key with one flat (B-flat) and a common time signature. It consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The first two measures (29 and 30) feature a forte (*f*) dynamic. The bass line in these measures has accents and asterisks under the notes. The last two measures (31 and 32) are marked with first and second endings. The first ending (1.) is a four-measure phrase that leads back to the beginning of the first ending. The second ending (2.) is a four-measure phrase that concludes the section. The piece ends with a double bar line.

Battement frappe – вдаряючий рух, розмір 2/4; темп – *allegro*; ритм чіткий та дрібний. Ритмічний малюнок складається з дрібних нот, краще на *staccato*.

Нотні приклади: Л. Бетховен «Екосез» (Es-dur), Д. Шостакович «Полька» з циклу «Танці ляльок», І. Морозов «Полька» з балету «Лікар Айболить», Ф. «Мендельсон «Пісня без слів» (ор. 102).

"Красотка"

Уривок

Скотт Джоуплін

The first system of the musical score for "Красотка" consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower staff is in bass clef. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 2/4. The music features a rhythmic pattern of eighth notes and chords, characteristic of the battement frappe technique.

The second system of the musical score continues from the first. It includes a measure with a fermata over a chord in the upper staff and a grace note in the lower staff. The rhythmic pattern of eighth notes and chords continues throughout the system.

The third system of the musical score begins with a measure number '13' above the first staff. It features a first ending (marked '1.') and a second ending (marked '2.'). The first ending leads back to an earlier part of the piece, while the second ending concludes the fragment. The rhythmic pattern of eighth notes and chords is maintained.

Adagio (Battement developpe) – розгорнутий рух. Ця вправа представляє собою повільний підйом ноги на 90°. Розмір 4/4, 3/4; характер музики плавний, спокійний. Вправа належить до екзерсису замість Developpe, яка має з нею спільний характер. В розмірі 3/4 темп виконання повільніше, а в розмірі 4/4 скоріше.

Нотні приклади: О. Глазунов Фрагмент з балету «Раймонда», Ф. Ліст «Ноктюрн №3», Б. Дворжак «Слов'янський танець», Р. Дріго «Серенада Арлекіно» з балету «Арлекінада», Л. Мінкус «Adagio» з балету «Дон Кіхот».

Ноктюрн

З. Фібіх

Adagio

3

5

7

pp

mf

f

p

ff

pp espr.

Rond de jambe en l'air – кругові рухи ногами у повітрі. Розмір 3/4; характер музики – плавний, темп – andante. Як і rond de jambe par terre воно виконується en dehors і en dedans. Темп виконання мелодії на подальшому етапі навчання прискорюється, а характер стає легким, повітряним.

Нотні приклади: «Маленький вальс» c-moll Б. Сметана; «Вальс» Es-dur А. Петров; «Вальс» Es-dur Р. Леонковалло; «Вальс» з оперети «Баядера» І. Кальман; «Вальс» B-dur Ф. Шуберт.

"Полька - мазурка"

Уривок

А. Гурильов

The first system of the musical score is in 3/4 time. It begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The piece starts with a piano (*p*) dynamic, followed by a fortissimo (*fp*) dynamic. The melody in the right hand features eighth and sixteenth notes, while the left hand provides a harmonic accompaniment with chords and single notes.

The second system of the musical score continues from the first. It starts with a forte (*f*) dynamic, followed by a piano (*p*) dynamic, and then returns to forte (*f*). The melodic line in the right hand continues with eighth and sixteenth notes, and the left hand accompaniment remains consistent.

The third system of the musical score begins at measure 14. It starts with a piano (*p*) dynamic, followed by a fortissimo (*f*) dynamic. The piece concludes with a double bar line and repeat dots. The melodic line in the right hand features a prominent sixteenth-note figure.

Petit battement – маленький рух, розмір 2/4; темп – *allegro*; ритм – чіткий та дрібний. Ритмічний малюнок складається з дрібних нот, краще на *staccato*.

Нотні приклади: «Екосез» Des-dur Ф. Шопен; Увертюра до оперети «Дочь мадам Анго» Ш. Лекок.

"Верх досконалості"

Уривок

Скотт Джоуплін

Measures 1-4 of the piece. The music is in 2/4 time, key of B-flat major (two flats). It begins with a forte (*f*) dynamic. The right hand features a rhythmic pattern of eighth notes, while the left hand plays a steady eighth-note accompaniment.

Measures 5-8. The right hand continues with eighth-note patterns, including some beamed sixteenth notes. The left hand maintains the eighth-note accompaniment.

Measures 9-14. The piece continues with the established rhythmic patterns. The right hand shows some variation in the eighth-note figures, and the left hand accompaniment remains consistent.

Measures 15-18. The piece concludes with a first ending (1.) and a second ending (2.). The first ending leads back to the beginning, while the second ending ends with a fermata and a final note.

Grand battement jete – великий, енергійний кидок ноги на 90°. Розмір 2/4, 3/4. Характер музики енергійний, бадьорий. Темп від *allegretto* до *allegro moderato*. На початковому етапі необхідні акценти на сильну долю. Темп варіюється відповідно до технічної підготовки виконавців від повільного до швидкого.

Нотні приклади: А. Рубінштейн «Вальс – каприз» (уривок), Дж. Верді «Дует Альфреда і Віолетти з опери «Травіата», Е. Вальдтейфель Вальс №4 As-dur (уривок).

Вальс

К. Гарбарь

Tempo di valse

7

14

8

РОЗДІЛ 2. ВПРАВИ ПОСЕРЕДИНІ ЗАЛИ

Adagio.

Урок класичного танцю побудовано таким чином, що спочатку вправи виконуються біля станка (Plie, Battement tendu, Battement tendu jete, Rond de jambe par terre, Battement fondu, Battement frappe, Rond de jambe en l'air, Petit battement, Battement developpe, Grand battement jete), далі ці вправи переносяться на середину зали, тільки Plie замінюється маленьким **Adagio**, а наступні рухи виконуються в тій самій послідовності.

Вальс з опери "Баядера"

Уривок

І. Кальман

Andante Tempo di Valse

7

15 Andante

22

29

34

Battement tendu

"Каскади"

Уривок

СКОТТ ДЖОПЛІН

The first system of musical notation for the piece "Каскади" (Excerpt) by Scott Joplin. It is written for piano in 2/4 time, with a key signature of two flats (B-flat and E-flat). The music features a complex rhythmic pattern with sixteenth and thirty-second notes. The first measure is marked with a dynamic of *p* (piano) and a *f* (forte) hairpin. The notation includes slurs and accents. Below the bass staff, there are markings for "Led." (likely a ledger line) and asterisks (*) indicating specific notes or techniques.

The second system of musical notation, starting at measure 5. It continues the intricate rhythmic and melodic patterns established in the first system. The notation includes slurs and accents. Below the bass staff, there are markings for "Led." and asterisks (*) indicating specific notes or techniques.

The third system of musical notation, starting at measure 9. It continues the piece with dynamic markings of *p* and *f*. The notation includes slurs and accents. Below the bass staff, there are markings for "Led." and asterisks (*) indicating specific notes or techniques.

The fourth system of musical notation, starting at measure 14. It concludes the excerpt with a first ending (1.) and a second ending (2.). The notation includes slurs and accents. Below the bass staff, there are markings for "Led." and asterisks (*) indicating specific notes or techniques.

Battement tendu jete

"Робимо що-небудь"

Уривок

Скотт Джоуплін

The first system of musical notation consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a key signature of two flats and a 2/4 time signature. It begins with a dynamic marking of *f*. The lower staff is in bass clef with the same key signature and time signature. The music features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes in the right hand, and a bass line of eighth notes in the left hand.

The second system of musical notation continues from the first system. It consists of two staves in the same key signature and time signature. The right hand continues with eighth and sixteenth note patterns, while the left hand provides a steady bass line.

The third system of musical notation continues the piece. It consists of two staves in the same key signature and time signature. The right hand features a melodic line with eighth and sixteenth notes, and the left hand continues with a bass line.

The fourth system of musical notation concludes the piece. It consists of two staves in the same key signature and time signature. The right hand has a melodic line that ends with a repeat sign and two endings. The first ending leads back to an earlier part of the piece, and the second ending concludes with a final chord. The left hand continues with a bass line.

Rond de jamb par terre

"Вальс - мазурка"

Уривок

А. Иванов

Moderato

Musical notation for measures 1-6. The piece is in 3/4 time with a key signature of two flats (B-flat and E-flat). The tempo is Moderato. The first measure starts with a treble clef and a bass clef. The melody in the treble clef begins with a quarter note G4, followed by quarter notes A4 and B4, and a quarter rest. The bass clef has a quarter rest. A double bar line with repeat dots follows. The second measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The third measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The fourth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The fifth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The sixth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The dynamic marking *mf* is placed above the first measure of the second system.

Musical notation for measures 7-13. The seventh measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The eighth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The ninth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The tenth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The eleventh measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The twelfth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The thirteenth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The dynamic marking *cresc.* is placed above the eleventh measure.

Musical notation for measures 14-21. The fourteenth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The fifteenth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The sixteenth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The seventeenth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The eighteenth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The nineteenth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The twentieth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The twenty-first measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The dynamic marking *f* is placed above the fourteenth measure, and *mf* is placed above the sixteenth measure.

Musical notation for measures 22-29. The twenty-second measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The twenty-third measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The twenty-fourth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The twenty-fifth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The twenty-sixth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The twenty-seventh measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The twenty-eighth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The twenty-ninth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The dynamic marking *cresc.* is placed above the twenty-second measure, and *dim.* is placed above the twenty-ninth measure.

Musical notation for measures 30-36. The thirtieth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The thirty-first measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The thirty-second measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The thirty-third measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The thirty-fourth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The thirty-fifth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The thirty-sixth measure has a treble clef chord of G4-B4-D5 and a bass clef chord of G3-B2. The dynamic marking *mf* is placed above the thirtieth measure.

36

Musical score for measures 36-42. The piece is in a key with two flats (B-flat and E-flat) and a 3/4 time signature. The right hand features a melodic line with eighth and quarter notes, often beamed together. The left hand provides a harmonic accompaniment with chords and single notes. The notation includes slurs and ties across measures.

43

Musical score for measures 43-49. The notation continues from the previous system. Measure 43 includes the marking "cresc.". The right hand has a melodic line with a crescendo. The left hand has a steady accompaniment. The system concludes with a first ending (1.) and a second ending (2.), both marked with a forte dynamic (*f*).

Battement fondu

Фрагмент з опери "Джоконда"

А. Пончіеллі

Moderato

Measures 1-3 of the piano score. The music is in 2/4 time with a key signature of three sharps (F#, C#, G#). The right hand features a melodic line with slurs and accents, while the left hand provides a harmonic accompaniment. The dynamic marking is *p* *leggerissimo con grazia*.

Measures 4-7 of the piano score. The right hand continues with a similar melodic pattern, and the left hand accompaniment. The dynamic marking changes to *pp*.

Measures 8-10 of the piano score. The right hand has a more active melodic line. The dynamic marking is *p* *et tempo*.

Measures 11-13 of the piano score. The right hand features a more complex melodic figure. The dynamic marking is *mf*.

Measures 14-16 of the piano score. The right hand continues with a melodic line, and the left hand accompaniment. The piece concludes with a double bar line.

Rond de jambe en l'air

"Вальс"

Уривок

Ф. Шуберт

First system of the musical score. The key signature is two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 3/4. The piece begins with a piano (*p*) dynamic. The right hand features a melodic line with eighth notes and slurs, while the left hand provides a steady accompaniment of chords. A first ending bracket labeled '8' spans the final two measures of this system.

Second system of the musical score. It begins with a repeat sign. The dynamics increase to forte (*f*) and then fortissimo (*ff*). The melodic line continues with eighth notes and slurs. A first ending bracket labeled '8' is present at the end of the system.

Third system of the musical score, starting at measure 15. The dynamics are marked piano (*p*) and pianissimo (*pp*). The melodic line continues with eighth notes and slurs. A first ending bracket labeled '8' is present at the beginning of the system.

Fourth system of the musical score, starting at measure 22. The melodic line continues with eighth notes and slurs. The system concludes with a double bar line and repeat dots.

Grand battement jete

"Вальс"

Уривок

Й. Штраус

The musical score is written for piano and consists of five systems of music. Each system includes a treble and bass clef staff. The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 3/4. The score includes various musical notations such as dynamics (f, *con Ped.*), articulation (accents, slurs), and performance instructions (Ped., simile, *con Ped.*). The piece is marked with a 'Grand battement jete' and is a 'Уривок' (excerpt) by Johann Strauss.

System 1 (Measures 1-6):
Measures 1-2: Treble clef, *f*, quarter notes G4, A4, B4, A4, G4. Bass clef, quarter notes C3, G2, C3, G2, C3, G2. Pedal. * simile
Measures 3-4: Treble clef, quarter notes G4, A4, B4, A4, G4. Bass clef, quarter notes C3, G2, C3, G2, C3, G2. *V*
Measures 5-6: Treble clef, quarter notes G4, A4, B4, A4, G4. Bass clef, quarter notes C3, G2, C3, G2, C3, G2. *f*

System 2 (Measures 7-12):
Measure 7: Treble clef, quarter notes G4, A4, B4, A4, G4. Bass clef, quarter notes C3, G2, C3, G2, C3, G2. *f*
Measures 8-12: Treble clef, quarter notes G4, A4, B4, A4, G4. Bass clef, quarter notes C3, G2, C3, G2, C3, G2. *V*

System 3 (Measures 13-18):
Measures 13-14: Treble clef, quarter notes G4, A4, B4, A4, G4. Bass clef, quarter notes C3, G2, C3, G2, C3, G2. *f*
Measures 15-18: Treble clef, quarter notes G4, A4, B4, A4, G4. Bass clef, quarter notes C3, G2, C3, G2, C3, G2. *con Ped.*

System 4 (Measures 19-23):
Measures 19-20: Treble clef, quarter notes G4, A4, B4, A4, G4. Bass clef, quarter notes C3, G2, C3, G2, C3, G2. *V*
Measures 21-23: Treble clef, quarter notes G4, A4, B4, A4, G4. Bass clef, quarter notes C3, G2, C3, G2, C3, G2. *V*

System 5 (Measures 24-28):
Measures 24-25: Treble clef, quarter notes G4, A4, B4, A4, G4. Bass clef, quarter notes C3, G2, C3, G2, C3, G2. *V*
Measures 26-28: Treble clef, quarter notes G4, A4, B4, A4, G4. Bass clef, quarter notes C3, G2, C3, G2, C3, G2. *V*

29

The musical score consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The key signature has one sharp (F#). The piece concludes with a double bar line. The first measure of the treble staff begins with a fermata over a quarter note. The bass staff has a 'ped.' marking under the first measure and an asterisk under the second measure.

ped. *

Далі виконуються різноманітні стрибки, і закінчується урок вправою Coda та Pordebras.

Стрибки (Allegro) є технічною складовою уроку класичного танцю. Кожний стрибок починається та закінчується в *demi – plie*. Цей рух готує і завершує стрибок. Тому концертмейстеру треба чітко та в характері зіграти затакт який готує до стрибка. Стрибки виконуються в різному темпі, в залежності від статі виконавців і рівня їх технічної підготовки. Стрибки поділяються на маленькі – *petit allegro*, середні – *demi allegro* та великі – *grand allegro*. Всі стрибки на уроці класичного танцю поділяються на п'ять груп:

- стрибки з двох ніг на обидві без зміни положення (*temps leve sauté*);
- стрибки з двох ніг на обидві зі зміною положення (*pas assemble, changement de pieds, pas echange*);
- стрибки з двох ніг на одну ногу (група *sissonnes*, що поділяється на маленькі – *sissonne simple, sissonne ouverte, sissonne fermee, sissonne tombee*, та великі – *sissonne ouverte на 90**, *sissonne renversee, sissonne soubresaut*);
- стрибки з однієї ноги на іншу (*pas jete, pas de chat* та ін.);
- стрибки на одній нозі (*pas ballonne, temps leve saute* та ін.).

Чоловіча група виконує стрибки значно повільніше за жіночу групу, тому концертмейстеру потрібно чоловікам грати значно повільніше, ніж жінкам. Виконуються стрибки, як і всі вправи класичного танцю, за принципом від простого до складного, тому концертмейстеру слід грати так, щоб він своєю грою допомагав виконавцям оволодівати технікою виконання кожного руху, слідкувати за кожним кроком виконавців. Музичний супровід до стрибків виконується спочатку в повільному темпі, а потім поступово прискорюється відповідно до оволодіння технікою виконання. При цьому музичний акцент робиться на верх стрибка. Розмір 2/4, 3/4. Нотні приклади для стрибків: «Єгипетські ночі» К. Фельдман; «Танець» В-dur М. Глінка; «Полька» Es-dur А. Рубінштейн; «Вальс» As-dur Б. Годар; «Вальс» В-dur К. Гарбарь; «Вальс» С-dur Р. Глієр.

"Боядерка"

Варіація

Л. Мінкус

Musical notation for measures 1-6. The piece is in 2/4 time with a key signature of two sharps (F# and C#). The right hand features a melodic line with triplets and accents, while the left hand provides a steady accompaniment of chords and eighth notes.

Musical notation for measures 7-12. The right hand continues with melodic patterns, including triplets and accents. The left hand maintains the accompaniment with chords and eighth notes.

Musical notation for measures 13-18. The right hand features melodic lines with triplets and accents. The left hand continues with the accompaniment. The piece concludes with a first ending (1.) and a second ending (2.) leading to a final cadence.

"Вітерець з Алабами"

Уривок

Скотт Джоуплін

The first system of music is in 2/4 time and begins with a forte (f) dynamic. The right hand features a series of chords and eighth-note patterns, while the left hand plays a steady eighth-note accompaniment.

The second system starts at measure 7. It includes a key signature change to one sharp (F#) and a dynamic marking of forte (f). The right hand continues with complex chordal textures and eighth-note runs, supported by the left hand's accompaniment.

The third system begins at measure 13 and concludes with a first and second ending. The first ending leads back to an earlier section, while the second ending features a melodic flourish with an accent (^) and a fermata. The piece ends with a double bar line and a repeat sign.

"Єгипетські ночі"

К. Фельдман

Andante, tempo di Gavotte

Musical notation for measures 1-4. The piece is in 4/4 time with a key signature of two flats (B-flat and E-flat). The tempo is Andante, tempo di Gavotte. The music features a melody in the right hand and a bass line in the left hand. A piano (*p*) dynamic marking is present at the beginning of measure 2.

Musical notation for measures 5-9. The melody continues in the right hand, and the bass line provides harmonic support. Measure 9 ends with a fermata.

Musical notation for measures 10-13. The melody in the right hand features some chromatic movement, and the bass line continues with steady accompaniment.

Musical notation for measures 14-17. Measure 14 is marked with a *rit.* (ritardando) instruction. The piece concludes with a final cadence in measure 17, marked with a double bar line and repeat dots.

"Вальс клубу "Гармонія""

Уривок

Скотт Джоуплін

Measures 1-8 of the piano score. The music is in 3/4 time with a key signature of two flats (B-flat and E-flat). The right hand features a series of chords and dyads, while the left hand provides a steady accompaniment of chords and single notes.

Measures 9-15 of the piano score. The right hand continues with chordal textures, and the left hand maintains the accompaniment. A melodic line begins to emerge in the right hand towards the end of the system.

Measures 16-21 of the piano score. A double bar line is present at measure 16. The right hand has a series of chords, and the left hand has a melodic line starting at measure 17. A dynamic marking of *mf* (mezzo-forte) is placed above the first measure of the second system.

Measures 22-27 of the piano score. The right hand features a more active melodic line with eighth notes. The left hand continues with chords. A dynamic marking of *f* (forte) is placed above the first measure of the second system.

Measures 28-33 of the piano score. The right hand has a melodic line with a slur over the final two measures. The left hand continues with chords. A dynamic marking of *f* (forte) is placed above the first measure of the second system.

Coda складається з різних складних технічних елементів рухів. Виконується в прискореному темпі. Музичний розмір 2/4. Велике значення має наявність чіткого ритмічного малюнку.

Нотні приклади: «Галоп» з балету «Копелія» Л. Деліб; «Варіація Кітрі» з балету Дон Кіхот» Л. Мінкус; «Галоп» з балету «Копелія» Л. Деліб; «Галоп» з балету «Струмок» Л. Деліб; «Галоп» з балету «Есмеральда» Ц. Пуні; «Coda» з балету Дон Кіхот» Л. Мінкус.

"Голоп"

з балету "Струмок"

Л. Деліб

Allegro moderato

8

8

14

1. 2.

Обертання. В класичному танці Pirouette (Пірует) – це один, або декілька повних кругових обертань усім тілом на носку однієї або двох ніг навколо себе. Основні обертання в класичному танці: Pirouette (пірует); en tournant (ан турнан); fouette (фуєте); tours chaines (тур шене). Музичний розмір 2/4. Темп – allegro (скоро). Характер – бадьорий, енергійний.

"Голоп"

з балету "Есмеральда"

Ц. Пуні

First system of the musical score for "Голоп". It consists of two staves (treble and bass clef) in 2/4 time, key of D major. The piece begins with a piano (*p*) dynamic. The melody in the treble clef features eighth and sixteenth notes, while the bass clef provides a steady accompaniment of eighth notes.

Second system of the musical score, starting at measure 7. The musical notation continues with similar rhythmic patterns and dynamics as the first system.

Third system of the musical score, starting at measure 13. It includes a first ending (1.) and a second ending (2.) marked with repeat signs and first/second endings.

Fourth system of the musical score, starting at measure 18. The dynamics change to fortissimo (*ff*) and then mezzo-forte (*mf*) in the treble clef.

Fifth system of the musical score, starting at measure 25. The dynamics are marked mezzo-piano (*mp*).

31

Musical score for piano, measures 31-34. The score is written in treble and bass clefs with a key signature of two sharps (F# and C#). The melody in the treble clef consists of quarter notes and eighth notes, with a slur over the final two measures. The bass clef accompaniment features a steady eighth-note pattern with chords. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

"Голоп"

з балету "Копелія"

Л. Деліб

Allegro vivo

Musical score for measures 1-5. The piece is in 2/4 time with a key signature of two flats (B-flat and E-flat). The tempo is marked **Allegro vivo** and the dynamic is *mf*. The score consists of a treble and bass clef system. Measure 1 starts with a quarter note G4 in the treble and a quarter rest in the bass. Measures 2-5 feature a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes in the treble, with a steady bass accompaniment of eighth notes.

Musical score for measures 6-10. The treble clef part continues with melodic lines, including a half note G4 in measure 6 and a quarter note G4 in measure 7. The bass clef part provides a consistent accompaniment of eighth notes.

Musical score for measures 11-14. The treble clef part features a sequence of eighth notes in measures 11 and 12, followed by a half note G4 in measure 13. The bass clef part continues with eighth notes, including a chromatic line in measure 13.

Musical score for measures 15-18. The piece concludes with a first ending (1.) and a second ending (2.). The first ending leads back to the beginning of the piece, while the second ending provides a final cadence. The treble clef part has a melodic line, and the bass clef part has a steady accompaniment.

Pordebras – вправа, яка завершує всі попередні вправи. Вона дає змогу відновити подих виконавцям. Виконується в повільному темпі. Музичний розмір 3/4, 4/4. Характер плавний, спокійний. Ця вправа розвиває у виконавців гнучкість, та знання поз класичного танцю.

Нотні приклади: «Вальс» D-dur Ф. Бер; «Вальс» Des-dur І. Дмитрієв; «Прелюдія» G-dur А. Лядов; «Вальс» з балету «Муха-Цокотуха» Л. Усачьов; «Симфонічний вальс» Р. Фрімл; «Вальс» v-moll А. Хачатурян; «Вальс» сіс-moll Г. Свірідов.

"Коли помирає любов"

Вальс - Бостон Уривок

О. Крем'є

Movimente di valzer

The first system of the musical score, measures 1-9. It features a treble and bass clef with a key signature of two flats and a 3/4 time signature. The music is in a waltz style. Dynamics include *mf* (mezzo-forte) in measure 8.

The second system of the musical score, measures 10-16. It includes first and second endings. Dynamics include *pp* (pianissimo) in measure 14.

The third system of the musical score, measures 17-24. It includes a second ending. The tempo marking is **Valzer lento molto espressivo** and the instruction **rit.** (ritardando) is present.

The fourth system of the musical score, measures 25-33. The tempo marking is **animato**.

The fifth system of the musical score, measures 34-41. It includes a second ending. The tempo marking is **a tempo** and the instruction **rit.** (ritardando) is present.

42

animato

Musical score for piano, measures 42-49. The score is written for two staves: the upper staff in treble clef and the lower staff in bass clef. The key signature has one flat (B-flat). The tempo marking is **animato**. The music consists of a series of chords and melodic lines. In measure 42, the right hand plays a sequence of chords: G4-B4-D5, G4-B4-D5, G4-B4-D5, and G4-B4-D5. The left hand plays a sequence of chords: G3-B3-D4, G3-B3-D4, G3-B3-D4, and G3-B3-D4. In measure 43, the right hand plays a sequence of chords: G4-B4-D5, G4-B4-D5, G4-B4-D5, and G4-B4-D5. The left hand plays a sequence of chords: G3-B3-D4, G3-B3-D4, G3-B3-D4, and G3-B3-D4. In measure 44, the right hand plays a sequence of chords: G4-B4-D5, G4-B4-D5, G4-B4-D5, and G4-B4-D5. The left hand plays a sequence of chords: G3-B3-D4, G3-B3-D4, G3-B3-D4, and G3-B3-D4. In measure 45, the right hand plays a sequence of chords: G4-B4-D5, G4-B4-D5, G4-B4-D5, and G4-B4-D5. The left hand plays a sequence of chords: G3-B3-D4, G3-B3-D4, G3-B3-D4, and G3-B3-D4. In measure 46, the right hand plays a sequence of chords: G4-B4-D5, G4-B4-D5, G4-B4-D5, and G4-B4-D5. The left hand plays a sequence of chords: G3-B3-D4, G3-B3-D4, G3-B3-D4, and G3-B3-D4. In measure 47, the right hand plays a sequence of chords: G4-B4-D5, G4-B4-D5, G4-B4-D5, and G4-B4-D5. The left hand plays a sequence of chords: G3-B3-D4, G3-B3-D4, G3-B3-D4, and G3-B3-D4. In measure 48, the right hand plays a sequence of chords: G4-B4-D5, G4-B4-D5, G4-B4-D5, and G4-B4-D5. The left hand plays a sequence of chords: G3-B3-D4, G3-B3-D4, G3-B3-D4, and G3-B3-D4. In measure 49, the right hand plays a sequence of chords: G4-B4-D5, G4-B4-D5, G4-B4-D5, and G4-B4-D5. The left hand plays a sequence of chords: G3-B3-D4, G3-B3-D4, G3-B3-D4, and G3-B3-D4.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Альбом класического вальса [Ноты] Т. Ш. / под. ред. К. С. Сорокина. – Москва : Советский композитор, 1987. – 45 с.
2. Бойко О. С. Танцювальні перфоманси в сучасній Україні / О. С. Бойко // Молодий вчений. – 2017. – №10 (50). – с.242–245.
3. Верди Дж. Травиата [Ноты] : опера / Дж. Верди. – Москва : Музыка, 1983. – 310 с.
4. Гаррис К. После бала [Ноты] : вальс / К. Гаррис. – Москва, 1901. – 5 с.
5. Годовський В. М. Основи класичного танцю : навчально-методичний посібник для студентів I курсу денної та заочної форм навчання (спеціальність 7020202 “Хореографія”) / В.М. Годовський, Л.П. Волошина. – Рівне: РДГУ, 2004. – 20 с.
6. Делиб А. Балет «Сильвия» [Електронний ресурс] / А Делиб. – Режим доступу : <https://musicseasons.org/delib-balet-silviya/>. – Название с экрана. – Дата просмотра : 13.02.2019.
7. Джоплин С. Регтаймы [Електронний ресурс] / С. Джоплин. – Режим доступу : <http://dmitrykrasnoukhov.kiev.ua/noty/skott-dzhoplin-regtajjmy-noty>. – Название с экрана. – Дата просмотра : 13.02.2019.
8. Зорін В. В. Камерно-вокальні фортепіанні твори доромантичного періоду: історична еволюція / В. В. Зорін // Молодий вчений. – 2018. – №4. – С. 480-483.
9. Зорін В. В. Методичні аспекти роботи піаніста-концертмейстера у хореографічному класі / В. В. Зорін // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5 : Педагогічні науки: реалії та перспективи. – 2018. – Вип. 65. – С. 42-45.
10. Зорін В. В. Осмислення взаємодії музики та танцю в контексті культурно-історичного розвитку / В. В. Зорін // Гілея. – 2018. – Вип. 139. – С. 125-127.
11. Зорін В. В. Особливості організації уроку класичного танцю у вищих закладах освіти з позиції концертмейстера / В. В. Зорін // Теорія та методика навчання та виховання. – 2017. – Вип. 43. – С. 140-147.
12. Зорін В. В. Специфіка та методологічні нюанси діяльності піаніста-концертмейстера / В. В. Зорін // Молодий вчений. – 2018. – №3. – С. 607-611.
13. Кравченко І.А. Специфіка роботи концертмейстера хореографічних дисциплін / І.А. Кравченко // Мистецька освіта в Україні : проблеми теорії і

практики :тези за матеріалами Всеукр. наук.-метод. конф.-семінару. – Київ : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. – С.120-122.

14. Молчанова Т.О. Міра і пропорційність виконавського тандему «піаніст-концертмейстер-соліст» / Т.О. Молчанова // Наукові записки. Серія : Мистецтвознавство. – 2014. – № 2. – С. 3–9.

15. Молчанова Т.О. Системні механізми творчої лабораторії піаніста-концертмейстера і соліста [Електронний ресурс] / Т.О.Молчанова // Науковий вісник Донбасу. – 2013. – № 4. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2013_4_45. – Назва з екрану. – Дата перегляду : 18.02.2019.

16. Путіліна Т. М. Місце класичного танцю у формуванні творчої особистості студентів-хореографів / Т.М. Путіліна // Педагогічні науки : збірник наукових праць. – 2017. – Випуск 134. – С. 178-187.

17. Рева Я.Г. Класичний танець як один із основних компонентів хореографічної освіти [Електронний ресурс] / Я.Г. Рева. – Режим доступу : <http://www.elcat.pnpu.edu.ua/docs/Peva%201.doc>. – Назва з екрану. – Дата перегляду : 18.02.2019.

18. Савчин Л. Хореографічне мистецтво в культурно–освітньому просторі України / Л.Савчин // Вісник Львівського університету. Серія : Мистецтвознавство. – 2014. – Вип.14. – С. 296–303.

19. Філенко О.В. Використання інноваційних технологій для забезпечення музичного супроводу до практичних занять з хореографічних дисциплін / О.В. Філенко // Проблеми та перспективи розвитку хореографічного мистецтва в контексті Болонського процесу / Гол. ред. В.В. Чуба. – Херсон, 2015. – С.254-260.

20. Хрестоматия музыкального оформления уроков классического экзерсиса / сост. Н. С. Хачатурова ; Московская Академия Нестеровой. – Москва : Библиофон, 2007. – 252 с.

21. Черни К. Избранные фортепианные этюды [Ноты] Ч. 1. / под. ред. Г. Гермера. – Москва : Музыка,1971. – 38 с.